

om upphäfvande af omförmälda stadgande sannolikt ej skulle leda till åsyftadt resultat; och då Herr Statsrådets berörda yttrande gifver anledning till det antagande, att Regeringen är betänkt uppå att till näst sammanträdande Kyrkomöte göra framställning i ämnet, får Utskottet vördsamt hemställa,
att det nu väckta förslaget ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

Erie Sparre.

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 Mars 1870, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om tillerkännande af presterlig tjensteårsberäkning åt lärare vid högre folkskolor.

Herr *P. Engman* har uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 70), som till Lag-Utskottets handläggning hänvisats, anført, hurusom, då lärarne vid åtskilliga lägre folkskolor samt vid elementar-läroverken äfven i de lägsta klasserna åtnjuta förmånen af presterlig tjensteårsberäkning, en förmån, som äfven tillkomme lärarne vid rikets seminarier, det måste anses såsom en brist i lagstiftningen, att icke lärarne vid de högre folkskolorna, derest de äro prestmän, finge åtnjuta presterlig tjensteårsberäkning för sina innehafvande lärarebefattningar, äfven om de icke förrätta presterlig tjenstgöring. Lärarnes vid de högre folkskolorna tjenstgöring vore i allmänhet lika om ej mera ansträngande än lärarnes vid elementarläroverken och seminarierna; och nära nog samma kvalifikationer erfordrades för kompetens till den ena som den andra lärarebefattningen. Den högre folkskolans eget väl fordrade, att de vid densamma anställde ordinerade lärare tillförsäkrades presterlig tjensteårsberäkning, emedan de eljest, för vinnande af befordran på

den presterliga banan, skulle finna sig föranlättna att med befattningen vid skolan förena presterlig tjänstgöring, hvilket måste verka hämmande på deras nit och verksamhet såsom skollärare. På dessa skäl har motionären föreslagit, "att Riksdagen beslutar och uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhåller, att presterlig tjänsteårsberäkning måtte tillerkännas lärarne vid högre folkskolorna i alla de fall, då de äro prestmän, utan afseende på om de tillika tjänstgöra såsom prester."

I fråga om högre folkskolor är i Kongl. Kungörelsen den 23 April 1858 stadgadt, att derest ett stigande nit för folkbildningens befrämjande, utöfver hvad i folkskolestadgan i allmänhet är afsedt, skulle föranleda dertill, att, för en eller gemensamt för flera församlingar på landet, inrättas sådan högre folkskola, som för de arbetsklassen tillhörande barn, hvilka blifvit begåfvade med bättre fattningsförmåga och lifligare håg att lära, lemna tillfälle att, under handledning af lärare, hvilken blifvit för studier, idkade vid universitet, väl vitsordad, vinna något högre mått af bildning och inhemta gagneliga kunskaper, utan att dragas från vanliga lefnadsförhållanden eller nödig öfning för duglighet och härdighet vid kroppsarbete; så kommer understöd att, uppå anmälan hos Kongl. Maj:t, tilldelas sådan skola till högst dubbla beloppet af hvad dertill i distriktet sammanskjutits, dock för hvarje skola ej öfverstigande 1,000 R:dr R:mt årligen; varande, enligt hvad motionären uppgifvit, tio dylika skolor för närvarande inrättade inom riket.

Genom Kongl. Cirkuläret den 21 Mars 1862 har Kongl. Maj:t, med förklarande att föreståndare vid de för bildande af folkskolelärare inrättade seminarier fortfarande ega åtnjuta presterlig tjänsteårsberäkning, tillerkänt enahanda rättighet åt öfrige vid dessa seminarier anställde hufvudlärare, för så vidt de antingen äro prester eller ock aflagt godkänt prof för adjunkts- eller kollega-befattningar vid elementar-läroverken och uppnått 23 års ålder.

Enär lärarnes vid de högre folkskolorna verksamhet är nära jemförlig med seminariilärarnes, synes likställighet dem emellan uti ifrågavarande hänseende böra ega rum, till uppmuntran för skicklige män att låta anställa sig såsom lärare vid de högre folkskolorna; och Utskottet får derföre, i anledning af ifrågavarande motion, värdsamt hemställa,

att Riksdagen ville, genom underdånig skrifvelse, hos Kongl. Maj:t anhålla, att presterlig tjänsteårsberäkning måtte blifva tillerkänd lärarne vid de högre folkskolorna, såvidt desse lärare antingen äro prester eller ock aflagt godkänt prof för adjunkts- eller kollega-befattningar vid elementar-läroverken och uppnått 23 års ålder.

Stockholm den 28 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr *Beckman*: "Då frågan huruvida skäligt kan vara, att här omhandlade tjänster under vissa vilkor skola medföra presterlig tjänsteårsberäkning, icke synes kunna afgöras oberoende af frågan om rättighet till presterlig årsberäkning i allmänhet och dennas utsträckning eller inskränkning äfvensom om samma årsberäknings betydelse i befordringsväg; så finner jag icke lämpligt, att Riksdagen under nuvarande förhållande, då frågan om presterlig befordringsrätt i allmänhet är öfverlemnad åt behandling af särskild för ändamålet förordnad komité, uttalar det bestämda omdöme, som den af Utskottet föreslagna anhållan innebär."

af Herr *Ribbing*: "Mot Utskottets beslut att tillstyrka bifall till Herr Engmans motion får jag anmäla min reservation. Utskottet har i allmänhet följt den, efter min åsigt, viktiga regel, att ej tillstyrka bifall till motioner beträffande sådana ärenden, som redan för det närvarande äro föremål för behandling af Kongl. Maj:t, äfven om Utskottet i öfrigt gillat innehållet eller syftet med sådana motioner; och i enlighet med denna regel synes mig skäl hafva varit förhanden att redan af formela grunder hafva afstyrkt bifall till Herr Engmans förevarande motion, då bekant är, att en komité är tillsatt och i verksamhet för revision af kyrkolagen och dervid speciellt och i första hand af hvad till presterlig befordran hörer. Men äfven från en annan synpunkt synes mig afseendet på nyssnämnda komité och det angifna första föremålet för dess verksamhet innebära skäl att ej i närvarande ögonblick tillstyrka bifall till förslag af det innehåll som Herr Engmans motion. Presterliga tjänsteår, såsom meriter till förslagsrum till 3:dje klassens pastorater och till sacellanier, beräknade och hopadderade på sätt, som Kongl. Brevet af den 21 Augusti 1786 samt Kongl. Brevet af den 24 Januari 1811 otvetydigt föreskrifva, synas mig vara bland de aldra sämsta och med största skäl öfverklagade befordringsgrunder; och denna egendomliga och afgörande betydelse vid presterlig befordran, som tillerkännes *tjänsteår* och som är ganska väsendtligt skild från det afseende, som vid befordran till andra tjänster må kunna fästas vid *tjänstetid*, är ingalunda upphäfd genom Kongl. Maj:ts cirkulärskrifvelse till Consistoria Ecclesiastica af den 31 Maj 1867, då samma skrifvelse endast innehåller den "förklaring", att genom de i Kongl. författningar gifna föreskrifter om afseende vid förslags upprättande till kyrkoherdebeställningar, vid lärdom och tjänsteålder den föreskrift om afseende derjemte på sökandes ådagalagda nit, kännedom och försigtighet, hvilket *tillika* i 1786 års Bref föreskrifves, "icke må anses hafva undergått förändring" samt att samma, sistnämnda, afseende skall åligga konsistorierna vid upprättande af förslag till sacellanier, eller att föreslå eller besluta en ännu vidare tillämpning och utsträckning än för det närvarande af en olämplig befordringsgrund, på en tid då komiterade äro sysselsatta med revision af hela det presterliga befordringsväsendet och man ej vet om och i *hvilken omfattning* tjänsteår såsom merit kommer att bibehållas, eller möjligen afskaffas: detta synes mig ej välbetänkt."

af Herrar *von Gegerfelt* och *Asplund*, hvilka instämt med Herr *Ribbing*; — samt

af Herr *Bergström*.

Derjemte hafva Herr *Faxe* och Herr Grefve *Mörner* begärt att få antecknadt, det de ej öfvervarit ärendets behandling hos Utskottet.